

Welkom

Op 21 februari komen we met een groep van ruim 25 mensen bijeen in het Experience Centre van Houweling BV te Bleiswijk. We zijn met een zeer diverse groep van partijen uit de gehele keten rondom de B2B schoonmaak. Van plastic producenten tot logistieke partijen, van schoonmaakbedrijven tot kennisinstellingen, van aanbieders van schoonmaakproducten tot overheden (Provincie en Rijk). Doel van de bijeenkomst is te onderzoeken hoe we samen de stap naar circulair voor de professionele schoonmaakbranche kunnen zetten, wat hierin de mogelijke obstakels en kansen zijn en uit welke andere sectoren we eventuele inspiratie of bruikbare ervaringen kunnen halen. De bijeenkomst is een initiatief van provincie Zuid-Holland (team circulair Zuid-Holland) en is een follow-up op een eerdere sessie die april 2022 plaats vond in Den Haag.

Welkom door Bowine Wijffels (trekker thema Kunststoffen team Circulair Zuid-Holland)

Bowine heet iedereen welkom en merkt de volgende zaken op:

- We hebben een opvallend goede afvaardiging van alle schakels binnen de keten, fijn omdat de sessie mede een uitnodiging is om als keten een pilot op te pakken.
- Proces- en ketenondersteuning hiervoor kan mogelijk komen van de Provincie of van het Rijk (transitieagenda consumentengoederen, met name rond logistiek) als dat nodig blijkt.
- We wijzen ook graag de weg naar subsidies (denk aan ketenprojecten RVO) en er komt (mogelijk) een kleine regeling doorbraakprojecten gericht op kunststoffen.

Toelichting op de Houweling group (Mark Houweling en René Bunnik)

Mark en René heten ons welkom bij hun bedrijf. We worden meegenomen in de ontstaansgeschiedenis van het bedrijf en zien een kort filmpje. In en n.a.v. de presentatie komen de volgende punten naar voren:

- Houweling kan in de hele keten een rol spelen (van productie tot transport, tot reiniging materialen).
- We kunnen nooit zonder verpakkingen, maar hoe kunnen we de verpakkingen circulair(der) maken en de keten sluiten?
- Grootste uitdaging voor Houweling is: hoe houd je het materiaal uit het afval en hoe kun je schakels uit de keten halen (de kortste keten maken).
- Bewustzijn van mensen/gebruikers vergroten, de schoonmaakbranche kan hiervoor een mooie opstap bieden richting andere branches (schoonmaakflessen/jerrycans zijn makkelijk te reinigen).
- Als we de logistiek weten te organiseren, dan volgen spin-offs naar andere branches.

Coen Faber – Circulaire start-up en betrokken bij de transitieagenda Consumentengoederen van het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE)

Coen gaat vanuit zijn achtergrond (lean & green) vooral in op de logistieke uitdaging van herbruikbare verpakkingen en deelt iets over zijn ervaringen hierin. Er komen de volgende zaken aan de orde:

- Als er een (pilot)project ontstaat uit dit netwerk, kan deze ondersteuning krijgen vanuit de transitieagenda consumptiegoederen en hulp (bij bijvoorbeeld onderzoek/productontwerp) van studenten.
- Opvallend feit: inzamelaars schuiven op in de keten.
- Op gebied van logistiek wordt al veel samengewerkt, bedrijven hebben zelf ook een transitieagenda.

Suzanne van der Pijl (partner bij Schuttelaar & Partners)

Suzanne is vanuit Schuttelaar en Partners o.a. bij projecten rond duurzame voedselverpakkingen betrokken. Ze hebben voor de provincie bijgedragen aan het vooronderzoek (ketenproject plastics) en de organisatie van de netwerksessie rond jerrycans in de schoonmaakbranche in april 2022.

Suzanne brengt de volgende zaken in:

- Er is sprake van een veranderend landschap rondom wet- en regelgeving + Green Deal, NPCE waarin wordt toegewerkt naar veel minder (verpakkings-)afval. Uitdaging is het (verpakkings-)materiaal in een zo klein mogelijke keten houden en zo hoog mogelijk op de R-ladder inzetten.
- De huidige oplossing voor plastic afval is het te verbranden en daarbij nog te gebruiken voor energietoepassing. Geen wenselijke oplossing, gaat veel waarde verloren, dit wordt duurder, ingewikkelder etc.
- Een andere oplossing is chemische recycling. Dit is technisch lastig en kost veel energie.
- De volgende oplossing op de R-ladder is mechanische recycling. Het gaat weer (in stukjes) naar producent toe (restricties rondom veiligheid etc.). Retourlogistiek nodig, keuren.
- Willen we naar circulair, dan moeten we op zoeken naar oplossingen zoals hergebruik (op locatie), naar het gebruik van geconcentreerd schoonmaakmiddel of meer disruptieve oplossingen als het afschaffen van vloeibaar schoonmaakmiddel (en overstap naar tabletten etc.)

Verder praten in drie groepen

Na een korte pauze gaan we uiteen in drie groepen. Ieder is vrij om te kiezen aan welke groep je wilt deelnemen en helderwege kan een deel van de groep wisselen. Hieronder een kort verslag van de besproken punten, mede op basis van de verzamelde ideeën op de flappen.

Groep 1 – Kansen

Op de flap

- *Producentenverantwoordelijkheid*: vooruitstrevende bedrijven, of bedrijven die financiële voordelen zien voor het circulair maken van hun bedrijfsvoering/producten/diensten pakken kleinschalig hun verantwoordelijkheid op. Hiermee is de afhankelijkheid van de producenten die dit wel of niet doen.
- *Wet- en regelgeving*: standaardisering in verpakkingen en etiketten heeft veel voordelen (alleen al op gebied van logistiek). Door deze standaardisatie kan een grotere stroom worden gecreëerd. Dat moet de bedrijven door het rijk of EU worden opgelegd.
- *Logistiek*: logistiek in eigen beheer of regelen voor meerdere leveranciers samen (verschillende stromen). Kijk vooral hoe logistiek wordt geregeld. Centraal als kans? Hoe kunnen we de retourstroom zo schoon mogelijk houden? Door bedrijfsafval gescheiden in te zamelen. Hoe kunnen we de retourstroom vergroten? Bijvoorbeeld door invoering van

statiegeld. Hier staan bedrijven niet om te springen, want het brengt veel administratieve rompslomp met zich mee en zorgt voor fraude en vervuiling in de stroom. Alternatief is het aanbieden van korting, maar is een financiële stimulans de oplossing? Andere kans is het met de keten kijken naar plekken voor opslag van de retourverpakkingen en dit combineren met invoering van statiegeld.

- *(re)design*: productontwerp meer circulair maken bijvoorbeeld door het (her)gebruik van materialen. Kijken naar re-design, dus waar we verpakkingen beter kunnen maken in hun ontwerp waardoor ze beter geschikt zijn voor hergebruik (kop van spuitflesje moet niet verstopt raken) of eventueel recycling. Bag in box is ook een manier om materiaalstromen te beperken en wordt op de werkvloer al toegepast.
- Mooie kans is te kijken naar *'product as a service'*; dus businessmodel bouwen rond diensten in plaats van rond producten. Eerste stap kan zijn om naast de producten ook diensten aan te bieden. Of een deel als dienst (bijvoorbeeld de logistiek) aan te bieden.
- *Brancheplannen* maken voor circulair (samen met de Nederlandse Vereniging voor Zeepfabrikanten).
- Overheid als *'launching customer'* en circulair aanbesteden en vanuit de keten nemen van initiatieven als *'Schiphol plasticvrij'* (daar zit een aantal partners uit het netwerk).

Plenair

- Overheid (Provincie) kan het netwerk bij elkaar brengen en faciliteren.
- Standaardisatie in vorm, materiaal, etikettering versnelt de circulaire transitie. Wie moet dit aanjagen? De sector (vanuit een verdienmodel) of overheid (wet- en regelgeving)?
- Verantwoordelijkheid: wie is verantwoordelijk? De gebruiker, de producent, de leverancier, de overheid?
- Als de uitvragende partij, als opdrachtgever, duurzaamheid/circulariteit als eis opneemt in de aanbesteding/inkoop voorwaarden.
- De circulaire transitie betreft bovenal gedragsverandering: inzamelen van flacons in plaats van weggooien, en als dit een eis aan de voorkant is, kunnen bedrijven dit makkelijker overbrengen aan hun personeel.

Groep 2 – Hobbels

Op de flap

- *Logistiek*: de keten is er niet ingericht op het ophalen bij kleine afnemers of het terughalen van kleine hoeveelheden verpakkingen. Naast de organisatorische problemen, geeft dit ook veel uitstoot tijdens transport en kost het veel geld. De hele keten moet in beweging komen.
- *Wet- en regelgeving*: als er residu achterblijft in de verpakkingen, worden deze gezien als volle verpakking. Dit vraagt om transport door specialistische transporteurs (duurder). Daarnaast is de retourstroom niet groot genoeg.
- Schoonmaak speelt ook een grote rol in het ziekenhuis; en met name op deze locatie is circulariteit lastig; alles wat in het ziekenhuis is geweest mag niet meer er zo snel uit (veiligheid). Daarnaast is er nog steeds een (te) groot prijsverschil tussen virgin materiaal en recyclaat.
- *Vervuiling/ uniformiteit/standaardisatie*: voor circulaire schoonmaakbranche is een schone mono stroom fundamenteel (er komt vaak geen schone mono stroom retour, alleen al doppen van ander materiaal kunnen belemmerend werken). Te veel stromen zijn teveel vervuild.

- *Kosten*: retourlogistiek kost niet slechts 1 speler geld, misschien moeten we dat verdelen in de keten.
- *Faciliteiten bij de klant*: bij de afnemers (zoals ziekenhuis of kantoor) is vaak geen ruimte voor opslag van lege vaten/jerrycans, en voor alternatieven (andere diensten) zijn geen oplaadmogelijkheden.
- *Afvalangst*: er is nog een rare mythe rond afval gaande die maakt dat we afval niet gaan zien als grondstof, over deze o.a. door hygiëne ingegeven angst heen te stappen gaat helpen de keten te sluiten.

Plenair

- Retourlogistiek; kan kostendekkend zijn als je meer materiaal kunt ophalen en minder kilometers moet rijden. Nu is het nog niet rendabel. Daarnaast vraagt opslag op locatie en ook dit is om verschillende argumenten niet overal mogelijk.

Groep 3 – Inspiratie

Op de flap

- Mono stromen creëren door dop vast te maken aan verpakking (zoals sinaasappel flesje).
- Afkijken van de flessenindustrie (zoals verwerkt door supermarkten):
 - Standaardisatie van verpakkingen
 - Statiegeldsysteem invoeren
- Ontzorgen van klanten/consumenten door een ‘spullenbak’ te introduceren.
- Samenwerken met sociale werkplaats of dagbesteding.
- Werken zoals gebeurt met Pallets (retoursysteem).
- Sommige verpakkingsafnemers (zoals Lidl) zien en benutten waarde van verpakkingen en zorgen zelf voor recycling.
- Kijk eens naar effect van regelgeving (België en Engeland); je betaald geld als het 30 jaar niet gerecycled is.
- Of kijk naar de koffiedrab keten: ophalen van kleine stromen loont blijkbaar wel als je het slim combineert.

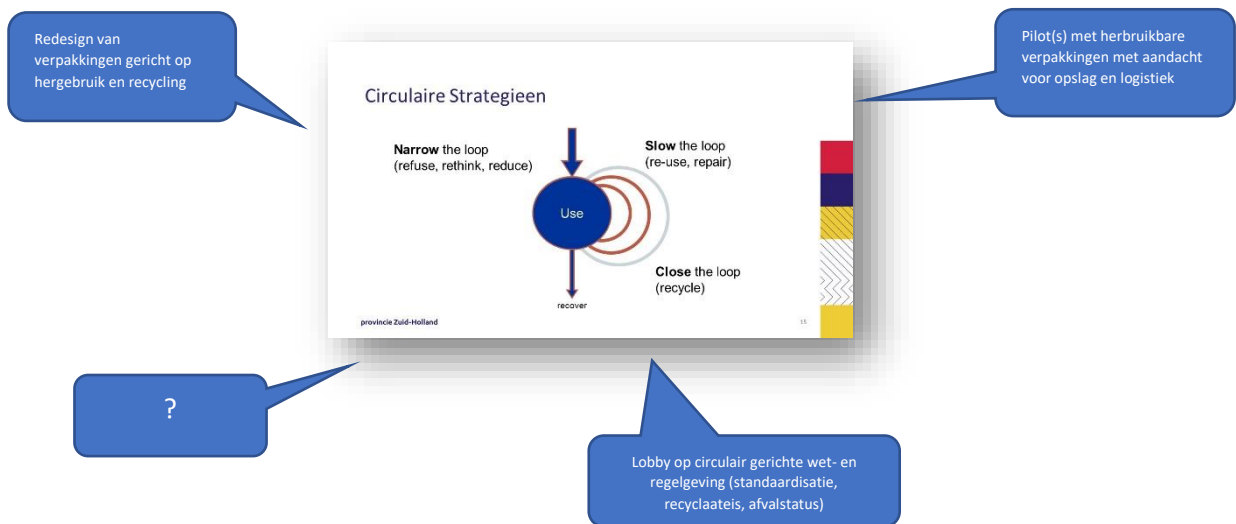
Plenair

- Een belangrijke vraag is of je *kleine volumes verpakkingen* op een efficiënte en duurzame manier tot een effectieve stroom maken. Voor het retour halen van verpakkingen, is natuurlijk het bierflesje een voorbeeld van een succes! Het productontwerp van het flesje is *ver gestandaardiseerd*, maar laat toch ruimte voor marketing d.m.v. etikettering/kleur. Dit kunnen we regionaal organiseren misschien door gebruik te maken van een op te richten stichting/brancheclub.
- Vanuit de zaal komt het idee voor een *pilot in het ziekenhuis*. Het ziekenhuis wil samen met Houweling, kijken hoe ze de keten kunnen verkleinen en circulaarder kunnen maken. Op gebied van materiaal (curvecode, een soort plastic) en samenwerken op gebied van logistiek voor retournering. Als dit succesvol blijkt kan er mogelijk verder worden opgeschaald. We kunnen kijken naar financiering vanuit de regeling voor doorbraakprojecten van RVO ketenprojecten subsidie (indienen voor eind maart).

Algemene impressie

Algemene indruk van deze sessie is:

- ✓ Bedrijven (leveranciers, producenten) staan open voor vernieuwing, zien kansen in nieuwe businessmodellen, voelen de druk van (uitgebreide) producentenverantwoordelijkheid, zijn intrinsiek gemotiveerd, willen een toekomstbestendig bedrijf, zien het nut van verduurzamen van de keten.
- ✓ Bedrijven lopen aan tegen het gebrek aan uniformiteit, tegenwerkende wet- en regelgeving (o.a. over residu), dure retourlogistiek, goedkope(re) virgin plastics, productontwerp (niet gemaakt om na te spoelen en te hervullen) en hebben de keten niet altijd goed in beeld.
- ✓ Dus kansen om keten beter zichtbaar te maken, (lobby voor) wet- en regelgeving voor standaardisering, ondernemers bij elkaar brengen.
- ✓ Enkele ideeën samengevat;

Organisatie en verslaglegging:

Lichelle de Bruijn: ls.de.bruijn@pzh.nl

Justine Amelung: Jip.amelung@pzh.nl

Bowine Wijffels: bem.wijffels@pzh.nl